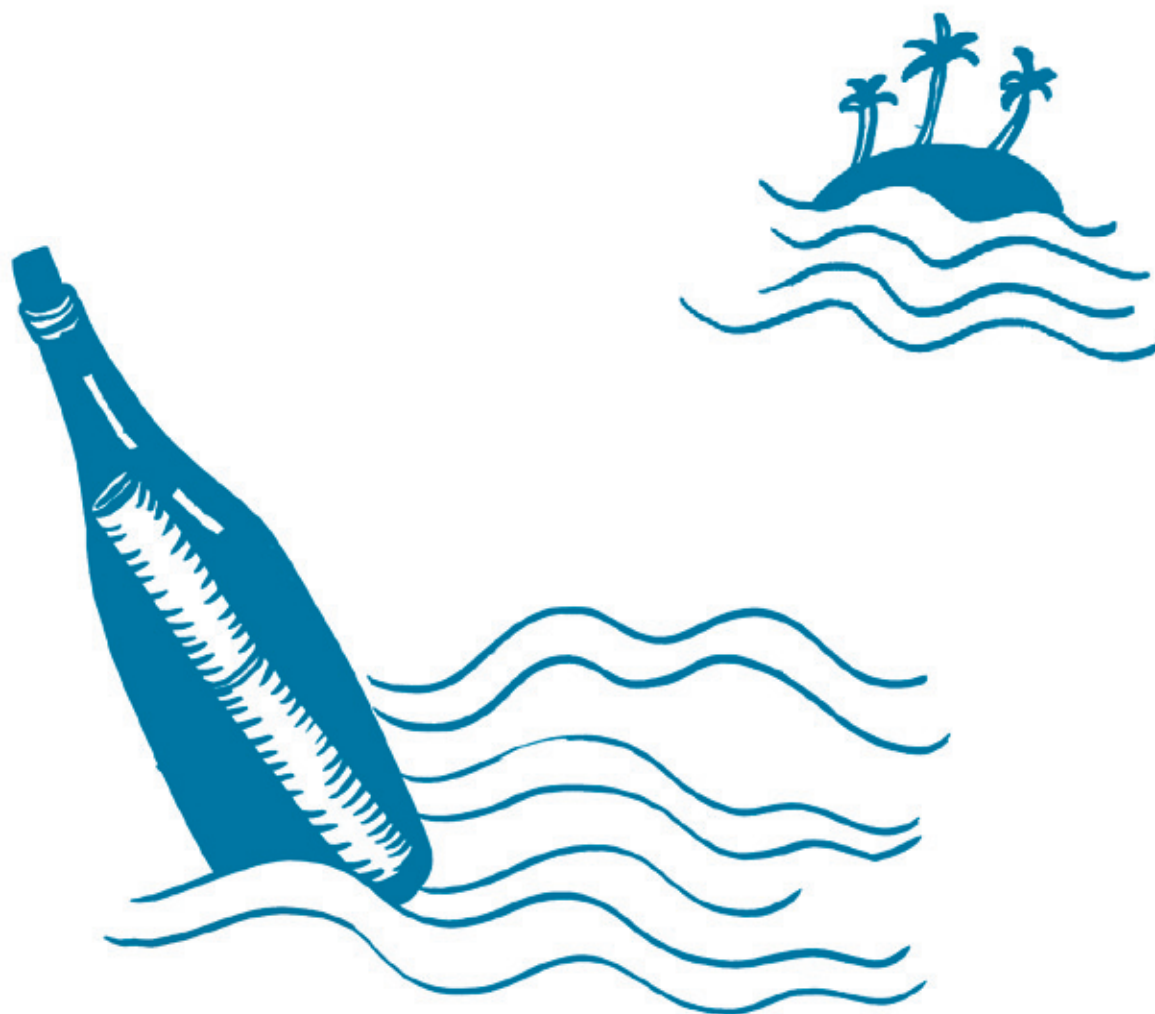

Dopis v Lahvi

Druhý dopis v lahvi
Pravidelná metodická podpora projektu
Školní čtenářské kluby – brána ke vzdělávání

Čtenářské kluby

Milé kolegyně a kolegové,
v tomto Dopise v lahvi se chceme věnovat hlavně práci s cíli a reflexi klubové práci a dotkneme se i našich koučovacích rozhovorů (tj. rozhovorů po návštěvě regionálního koordinátora).

Spolu s dopisem v lahvi dostáváte „zalamínovanou kartu“ – tu, na které jsou vytyčeny společné cíle našeho projektu. Ty cíle, které bychom měli mít na paměti vždy, když plánujeme klubové aktivity. Vezměte si, prosím, k dalšímu čtení, tuto kartu.

První čtyři cíle jsou dlouhodobé a rozvíjíme je tím, že zařazujeme pravidelné klubové aktivity, jako je dílna čtení, povídání si o přečtených či prohlížených knihách a půjčování projektových knih domů.

První čtyři cíle naší klubové práce:

Usilujeme o to, aby si děti

1. Rády a samostatně četly.
2. Samy si uměly vybrat knihu ke čtení či prohlížení podle svého zájmu.
3. Vzájemně knihy doporučovaly.
4. Mluvily o tom, co přečetly – co se jim líbilo či nelíbilo.
5. Plánovaly to, co si chtějí přečíst.

Stejně tak dlouhodobé jsou cíle 7. a 8.

Odlišné postavení mají „odrážky“ – na ty bychom se měli zaměřit při plánování každé z lekcí. Tj. pokud chceme nějak pracovat s projektovou knihou, měli bychom se při práci na nějakou konkrétní dovednost zaměřit. Ne vždy se podaří rozvíjet konkrétní dovednost, ale bylo by dobré alespoň přibližně vědět, co prací s konkrétní knihou chci docílit. Budeme se snažit Vám pomoci tak, jak nejlépe dovedeme – podpůrnými materiály, rozhovory, zpětnou vazbou...

Irena Poláková

Pravidelné schéma klubové schůzky

Pravidelné schéma klubové schůzky může být užitečným pomocníkem při plnění cílů

Jak je možné začít? :

- Drobnou socializační aktivitou, otázkou, jak se děti měly....

Jak pokračovat?:

- Povídáním o domácí četbě
 - Hlavní klubová aktivita: Práce s nějakým textem, např. viz popis lekce Doktor Racek jede na dovolenou
 - Prostor pro samostatné čtení
 - Závěreční zhodnocení. Půjčování knih z klubové knihovny
-

Jak si zformulovat vlastní cíle klubové práce Role regionálního koordinátora

„Trpělivost je nezbytou vlastností génia.“ Disraeli

Na čem je třeba v klubu nejvíce pracovat? To ví nejlépe každý vedoucí sám.

*Je chladné ráno s příslibem slunečného dne.... začátek naší cesty.
Je nás víc. Míříme stejným směrem. Každý z nás se pro tuto cestu rozhodl sám. Nejdeme ale stejně rychle, všímáme si různých věcí. Občas se zastavíme a sdělujeme si, co kdo z nás našel, co ho okouzlo a nadchlo. Někdy i postrašilo a zahnilo pár kroků zpět.*

Každý z nás je osobností s velkým potenciálem. A potenciál každého z nás je jiný. Naše čtenářské kluby tak nemohou být stejné, a je to tak v pořádku. A to, že cesta je neprobádaná, jsme si říkali už mnohokrát a stále se o tom přesvědčujeme. Může nás to děsit i plnit objevitelskou radostí.

„Kdybych tak věděla, co chci, dávno už to mám...“ – možná si tak někdy povzdechne. Společné klubové cíle máme formulované, již z principu projektové myšlenky. Jsou to cíle, které pod naším vedením mají dosáhnout děti. Pro nás z toho ale vyplývá celá řada

různých výzev a úkolů – a ony „řady“ máme rozmanité, každý vedoucí má svou.

Spolupráce vedoucích klubů s regionálními koordinátory by se v novém školním roce měla nést právě v duchu práce s našimi osobními krátkodobými cíli v klubové práci.

A krátkodobý osobní cíl každého z nás si nejlépe zformulujeme právě my sami tak, že se zamyslíme nad tím, co se nám osobně vzhledem k projektovým cílům daří a co je naopak oblastí, na níž můžeme pracovat.

Vycházíme z toho, že neexistuje tak dokonalé dílo, aby nemohlo být ještě dokonalejší. Můžeme stále něco budovat. Ale i se radovat z dobře odvedené práce. A to v pořadí: nejprve se ocenit v tom, co se nám daří, pak si vytipovat oblast, na které chceme pracovat, a v následně si určit, co konkrétně chceme udělat.

„Sebehodnocení je důležitější než hodnocení vnější autoritou“

Příklad našich krátkodobých cílů

Fiktivní Alena, vedoucí našeho fiktivního klubu v městě Litera, ví, že se jí daří na začátku klubu zvolit činnost, při které se děti otevřou a naladí se na práci, také se domnívá, že i samostatné čtení děti baví a doporučují si při něm knížky k čtení. Opakovaně si ale všimla toho, že děti nebaví práce s knížkami (předčítání či různé úlohy), které Alena měla ráda sama jako dítě a zajímaly se o ně i její první žáci po fakultě. Usoudí, že oblastí, na které chce pracovat je „současná produkce literatury pro děti“ – rozhodne se tedy, že do příštího měsíce (kdy se zase setká s regionálním koordinátorem) přečte tři projektové knihy a seznámí se s tím, co o nových knihách pro děti píšou jinde. Chtěla by si následně jednu z knih vybrat a pracovat s ní. Uvidí, třeba skutečně příčina nezájmu dětí o knížky, z nichž jim předčítá, je právě v tom, že žijí v jiném světě, než v dětství ona sama. Je ale možné, že to ta příčina není. Nicméně Alena se rozhodla, že to vyzkouší. Pojmenovala si oblast „práce se současnými knihami“ a vytýčila si výše zmíněný cíl.

Naopak fiktivní Zdena z fiktivního klubu v obci Radost řešila jiný problém. Těšilo ji dětem doporučovat nové knížky, znala je i od svého syna, navíc pracovala v knihovně. Domnívala se ale, že to, jak pracuje v klubu s knížkami, děti sice baví, ale ani ona sama neví, co je konkrétními lekcemi chce naučit. Požádala tedy regionálního koordinátora, zda by mu mohla v příštím měsíci posílat plán klubových lekcí, v nichž vždy zformuluje to, co chce děti naučit (vše se bude snažit vztáhnout k „zalamínované kartě“ s cíli) a on ji může pomoci radou, případně si pak přečíst její reflexi. Příští měsíc je spolu společně projdou.

Jaká je tedy role regionálního koordinátora při formulování našich osobních pracovních cílů ?

Z pohledu vnějšího pozorovatele Vám pomůže definovat oblasti, které lze dále dotvářet, může Vám pomoci zkonkretizovat cíl, probrat s Vámi změny, které v práci klubu nastaly a společně s vámi hledat odpovědi na otázky, které vás v souvislosti s vedením klubu trápí/ tíží/zneklidňují, (nebo oblasti, které ve vás vyvolávají nejistotu).... A nebo.... Může být jen společník na vaší cestě, který Vás vyslechne, doptá se.....

Ze zahraničních zkušeností víme, že je při rozvoji dětského čtenářství velmi účinné, má-li učitel ku pomoci někoho, kdo se na jeho hodiny chodí dívat a podává mu zpětnou vazbu a společně hovoří o tom, co se daří a co by bylo dobré dále rozvíjet. Jak to můžu vypadat konkrétně v našich klubech? Model, který jsme se rozhodli používat, jsme vysledovali v různých postupech koučování, kde **základní předpoklad je, že ten, kdo se nechá koučovat, chce něco zdokonalovat, rozvíjet se na své cestě.**

Je to k něčemu dobré? Jsme přesvědčeni, že ano. Budeme velmi vděční za Vaše názory a zkušenosti. Učíme se totiž i my.

Jak postupovat při zformulování vlastního cíle?

1. Pročtěte si projektové cíle. Odpovězte si na otázku, zda se s nimi ztotožňujete.
2. Pokud ano, představte si svou práci v klubu – napište si, co se Vám vzhledem k cílům daří? S čím máte (v dané oblasti) dobrou zkušenost, ověřili jste si, že to má smysl, a funguje to? S čím jste spokojeni?
3. Odpovězte si také na otázku: Co ve vás vyvolává nejistotu, s čím se potýkáte? Co pro Vás představuje výzvu?
4. Zaměřte se na oblast, o které si myslíte, že ji můžete více rozvíjet. Proberte ji se svým regionálním koordinátorem, který Vám může poskytnout zpětnou vazbu.
5. Určete si jeden konkrétní malý krok, který je možné v nejbližším měsíci v dané oblasti podniknout.
6. Napište si to. Protože „littera scripta manet.“ - psané slovo drží aneb co je psáno, to je dáno

Večeře s přáteli aneb reflexe klubové práce

Kontext: Manžel pozval na večeři hosty – kolegu s manželkou. Dozvěděla jsem se o tom přesně v 16, 00, hodinu před tím, než zavírají potraviny. Co jim mám uvařit?

Můj cíl: Mělo by to být něco rychlého z ingrediencí, které nakoupím u nás v potravinách, současně lehkého (je již večer) a slavnostního (přeci manžela nepodrazím).

Vlastní plán večeře. – Nakonec jsem se rozhodla pro těstoviny s bazalkovým pestem, rajčatový salát a jablečný závin se šlehačkou. K němu uvařím kávu. Moučník se šlehačkou i následná káva dodá večeři slavnostní ráz. Ten podpořím zapálenou svíčkou.

Reflexe (odpověď na otázky: A. Jak večeře vypadala? B. Splnilo to cíl, který jsem si vytkla? C. Co bych příště udělala jinak?)

A: Hosté přišli včas a těstoviny jim chutnaly. Kolegova žena ocenila,

že je jídlo lehké („nejí prý po 18. hodině), moučník ale jedl jen manželův kolega. Na ženu to zřejmě bylo příliš kalorické. Po večeři jsem nabídla kávu, tu hosté odmítli (bylo již pozdě), uvařila jsem tedy čaj a povídali jsme si při svíčke.

B + C: Litovala jsem, že jsem nenachystala čerstvé ovoce (jako alternativu moučníku) a nekoupila víno – na kávu bylo skutečně pozdě, a víno by podtrhlo slavnostní atmosféru.

A teď si to zkusíme aplikovat na naši klubovou práci.

Příklad:

Cíl fiktivní lekce: Pomocí dramatizace naučit děti vybrat podstatné části textu – učit je shrnutí.

Cíl není „Se zvířátky do pohádky“ – to je téma = tím se zabýváte.

Reflexe (odpověď na otázky: A. Jak lekce vypadala? B. Splnila cíl, který jsem si vytkla? C. Co bych příště udělala jinak?) – Pozor!!!: v reflexi je hodnocena pouze část klubové práce – čtenářská lekce, nikoliv celé setkání.

Klubová práce děti bavila, přišly natěšené. Na začátku předčítání poslouchaly, dramatické prvky, které jsem zařazovala, je bavily. Nevýhodou bylo, že děti pohádku vesměs znaly, takže po chvíli jejich pozornost otupěla a nedávaly pozor. Shrnutí proběhlo formou jejich dramatizace, to je velmi bavilo a postřehly všechny podstatné prvky textu.

Zřejmě by byla lekce zajímavější, kdybych zvolila jiný text. Podívám se po nějakém méně známém příběhu, který je možné použít pro dramatizaci.

Reflexe zbývajících částí klubu:

Potěšilo mě, jak děti vyprávěly o tom, co čtou (spíš si prohlížejí) - ráda jim budu další knihy doporučovat. (Petrovi donesu knihu Kouzelné autíčko.) Chvilími byly děti neklidné, jsou unavené, podívám se znovu na seznam her z Olšanky, případně poprosím speciálního pedagoga o nějaký tip.

Když už jsme u těch receptů: jeden osvědčený na uctění nečekané návštěvy

Řecké tzatziki

Určitě ho znáte z dovolené na jihu. Řekové si na něm zakládají, a byť je velmi jednoduché a levné, nechybí na žádné slavnostní tabuli. Turci tvrdí, že je to původně jejich národní pokrm... no, vzhledem k tomu, že slovo pochází původně z turečtiny, něco na tom bude.

I přes národnostní sváry zůstává chutné.

Co potřebujeme:

Řecký jogurt (nebo Choceňský smetanový či zakysanou smetanu)

Okurky

Česnek

Kopr či mátu

Sůl

Olivový olej

Olivu na ozdobu

Co nepotřebujeme:

Netučný jogurt

Koření „tzatziki“

Tvaroh

Okurky nastrouháme a necháme vykapat, třeba i půl dne, pak smícháme se všemi ingrediencemi. Na závěr zalijeme trochou oleje a ozdobíme olivou. Dobrou chuť.

Inspirace z klubů:

(popis lekce realizované Martinou Břeňovou a Evou Fundovou, vedoucími klubu z Hlavečníka)

Jak se dělá kniha?... inspirace ke klubové práci

V našem čtenářském klubu se nejen snažíme zaujmout tématem a činnostmi, které osloví co nejvíce dětí, snažíme se je také

nenásilnou formou vzdělávat. K dětem se dostávají například informace o tom, podle čeho a jak mohou pro sebe vhodnou knihu najít, kde se dočtou, o čem kniha je, jakým způsobem se knihy vyhledávají v knihovně či knihkupectví apod.

V jedné schůzce čtenářského klubu jsme si také povídali o tom, jak taková kniha vzniká, co se všechno musí stát, aby se kniha v knihkupectví či knihovně objevila, kolik práce a úsilí za vznikem knihy stojí.

Pomocníky na přípravu a průběh schůzky mi byly knižní titul Knížka o knížce: Jak se rodí kniha od Evy Mrázkové, internetový odkaz www.renenekuda.cz/jak-se-rodí-kniha/ a vzdělávací program na DVD Jak se dělá kniha.

Děti věděly, že kniha má autora, že každá na sebe upozorňuje jiným obalem, že ani ilustrace nejsou stejné a v neposlední řadě věděly, kde na knihu mohou narazit... Každý pak zapřemýšlel, zda by se knížky na něco nechtěl zeptat, protože o vzniku jsme toho moc nevěděli. Otázky se napsaly na arch papíru a dál nás už provázela kniha Knížka o knížce.

Řekli jsme si, kdo je to autor (spisovatel), jak se mu v hlavě zrodí nápad a jaké odhodlání a vytrvalost musí prokázat, aby nápad přenesl do počítače. Dále jsme si povídali o práci lidí v nakladatelství, které si spisovatel vybere pro publikaci knihy. Protože je kniha srozumitelně napsána a doplněna výstižnými ilustracemi, je možno dětem přidělit jednotlivé profese z oblasti nakladatelství, aby samy pochopily a ostatním prezentovaly činnost v této profesi. Vedoucí čtenářského klubu pak dohlíží na pořadí, případně doplní další informace o práci lidí v jednotlivých odvětvích. Děti se tímto způsobem dozví, kdo je to redaktor, odborný korektor, jazykový korektor, ilustrátor, technický redaktor, grafik, produkční, tiskař, propagátor, knihkupec.

Velmi vhodné je potom doplnit informace promítnutím čtyřadvacetiminutového vzdělávacího programu Jak se dělá kniha, popřípadě dvouminutového videa Jak se rodí kniha. Na závěr s dětmi probereme, co se nového dozvěděly, zda je něco překvapilo,

zaujalo a společně se pokusíme zodpovědět předem položené dotazy dětí sepsané na archu papíru.

Martina Břeňová, čtenářské kluby ZŠ Hlavečnick.

V čtenářském klubu v Hlavečnicku rozšířili povídání o tom, jak se dělá kniha i vlastními pokusy o vytvoření příběhu. Děti si postupně vytáhly barevné papírky s důležitými postavami a zlomovými body příběhu (barva vždy značila roli postavy v příběhu: hlavní postava, záporná postava, závěrečná zápletka). Děti se výborně bavily a současně se učily struktuře příběhu.

Použitá literatura, internetový odkaz a digitální podoba díla:
Mrázková, E. Knížka o knížce: Jak se rodí kniha. Brno: Computer Press, a.s., 2010. ISBN 978-80-251-3282-1.
Milner, G. Jak se rodí kniha. [online]. [cit. 2012-05-06]. Dostupné na WWW:<www.renenekuda.cz/jak-se-rodí-kniha>.
Uhlíř, J., Svěrák, Z. Jak se dělá kniha: Vzdělávací program pro děti. Praha: Fragment, 2008.

Naše lloyd – knihy z klubové knihovničky

Lekce Doktor Racek jede na dovolenou.

Z dovolené jsme se mnozí vrátili zpět domů, ale nic nebrání tomu vydat se, společně s dětmi do 3 do (10)... let po stopách doktora Racka. Kniha Milady Rezkové a Lukáše Urbánka zaujme výraznou výtvarnou podobou. Figurka doktora Racka (původně zakoupená na bleším trhu) je zobrazena v nejrůznějších prostředích, vyfotografovaných, kreslených, malovaných, lepených, text obrázky spíše doplňuje, a to i výtvarně. Na první pohled tedy není zřejmé, o čem vlastně příběh je – o to víc otevírá prostor pro představivost a hravost. S pomocí dospělých jako průvodců mohou děti při práci s knížkou zažít řadu příležitostí se naučit nové věci – mohou si povídat o skutečných místech, které doktor Racek navštívil, mohou se ale také dohodovat, s kým vším se na své cestě setkal, co zažil... děti samy mohou psát krátké texty a porovnávat je s tím, co nakonec najdou v knížce. A to, že třeba vznikne trochu jiný příběh o doktoru Rackovi, autorům snad vadit nebude

*Milada Rezková: Doktor Racek jede na prázdniny. Nakreslil a vyfotil:
Lukáš Urbánek, Labyrint, 2008*

Lekci i s obrázky najdete na našem projektovém webu v sekci
Náměty pro kluby

Na webu se objevily krátké popisy klubových knížek. Dozvíte se
z nich, o čem knížka je, pro jak staré děti je vhodná i stručný
nástin toho, jak lze knihy při klubové práci využít.

Webové stránky k inspiraci

Čtenářská gramotnost

<http://www.ctenarska-gramotnost.cz/>

Stránky občanského sdružení Abeceda, kde v sekci Čtenářská
gramotnost najdete řadu praktických i teoretických článků. Popisy
aktivit nejsou vždy použitelné tak, jak jsou napsány, rozhodně jsou
ale inspirativní.

Lekce na našem webu

Na našem projektovém webu se začínají objevovat lekce, které by
Vám mohly být inspirací. Budeme rádi, pokud cokoli sami napíšete
a pošlete nám to.